

VÝCHODOSLOVENSKÝ KOTRMELIAK (VK) nem.: OSTSLOWAKISCHER ROLLER

Je to všestranný, výkonný kotrmeliak orientálneho typu, ktorý sa na územie východného Slovenska dostal z Malej a Prednej Ázie. Od polovice minulého storočia do 90. rokov sa choval ako orientálny kotrmeliak pančuškatý. Vtedy boli v oblasti Košíc najznámejšími chovateľmi bratia Farkašovci, Ranspek, Rolinger, Smolník, Geci, Kateržábek a iní. Ďalej v Prešove a jeho okolí k najznámejším

chovateľom patrili MUDr. Klein, Garbár, Kelner, Gali, Pavlík, Dalion, Konkol a v Poprade Slaninka.

Vždy si zachoval vysokú letovú a akrobatickú výkonnosť. Išlo o výkonné plemeno kotrmeliakov, pričom jeho exteriéru sa neprikladal veľký význam. Zdvihnutý chvost do výšky ramien, krídla nesené pod chvostom tesne nad zemou, nohy operené drobným perím – to bol „pergov“. Hlavný dôraz sa však kládol na výkon. Vyžadovalo sa od neho kotrmelcovanie v „šnúre“ v zvislom smere v počte 5 – 10 kotrmelcov. Nevyžadovalo sa lietanie v krdli, ale po celej oblohe ako roj komárov. Do 70. rokov 20. storočia existovali v okolí Prešova a Košíc početné krdle týchto kotrmeliakov, ktoré po vyplašení vyleteli a predvádzali ohromnú akrobaciu. Kotrmelcovali v šnúrach dlhých 20, 30 i viac metrov, a tak sa stávalo, že niektoré sa zabil pádom na zem. Išlo o holuby pokojnej povahy, ochotné dlho lietať, ľahko odchovávali holúbätá i v ťažkých podmienkach. Mali vynikajúci orientačný zmysel, a tak bolo pomerne ťažké získať dospelé holuby usídliť. Chovali sa v rozličných farbách, ale tie pre chovateľov neboli podstatné. Prvoradý bol akrobatický výkon. Cenené boli len trojfarebné, ktoré sa dali odchovať iba po trojfarebnom samcovi a samici vo farbe zvanej „čore“, čo bola zriedená čiernomodrá farba, alebo vo farbe modrá jarabá. Potomstvo po oboch trojfarebných rodičoch bolo zvyčajne slepé a uhynulo po niekoľkých dňoch.

Koncom 80. rokov dvadsiateho storočia sa zmenil náš štandard podľa nemeckého štandardu, pretože orientálny kotrmeliak mal koncom 80. rokov za krajinu pôvodu určené Nemecko a štandard vyžadoval neoperenú nohu. Nemecký štandard pančuškatú formu orientálneho kotrmeliaka neuznal, a tak sa u týchto holubov prestal hodnotiť exteriér, čím sa stali nevystavovateľnými. To odradilo veľmi veľa chovateľov týchto holubov a znížením počtu utrpela aj ich kvalita, najmä však letový a akrobatický výkon.

Chovateľov orientálnych kotrmeliakov bolo pomerne veľa, preto vyvstala potreba založiť klub. Tejto úlohy sa zhostili Imrich Konkol, Jozef Karabáš, MVDr. Jozef Koreň, MVDr. Jozef Porezaný a ďalší chovatelia. Po predchádzajúcich skoro dvojročných prípravách a súhlase Komisie pre chov úžitkových a okrasných holubov ÚV SZCH v Bratislave sa 8. 11. 1992 stretlo 11 chovateľov v priestoroch Štátneho veterinárneho ústavu v Prešove na ustanovujúcej schôdzi Klubu chovateľov orientálnych kotrmeliakov. Keďže väčšina členov bola z Prešova a aj ustanovujúca schôdza bola v Prešove, za sídlo klubu bolo zvolené toto mesto.

Naďalej sa viacerí chovatelia, najmä však Konkol z Prešova, Karabáš z Košíc, Leško z Trebišova a Dzureň z Bukovca snažili o uznanie pančuškatých holubov za samostatné plemeno, čo sa im podarilo po dlhých deviatich rokoch na krajskej výstave v Košiciach dňa 9. 11. 2001. Tu uznávacia komisia v zložení M. Nosál, B. Bocko a Ing. J. Demeter zhodnotili vystavené holuby a uznali ich za samostatné plemeno s názvom východoslovenský kotrmeliak. Po uznaní plemena bolo potrebné zmeniť, samozrejme, aj názov klubu na Klub chovateľov východoslovenského kotrmeliaka a ostatných kotrmeliakov orientálneho pôvodu.

Najsilnejšia základňa chovateľov vždy bola a naďalej je na východnom Slovensku. K najlepším chovateľom aktuálne patria Jozef Karabáš a Ing. Miloš Košťan z Košíc, Milan Leško z Trebišova, MVDr. Jozef Tirpák z Prešova, František Železník zo Zlatej Bane, Stanislav Vavrek z Veľkého Šariša, Matej Beňa zo Záhradného (všetci z okresu Prešov), Róbert Vitáloš z Jelky (okres Galanta) a ďalší. Výnimočnou osobou bol dlhoročný chovateľ Imrich Konkol. Bol zakladajúcim členom klubu, šľachtiteľom a dlhoročným predsedom klubu. Ako prvý mal uznané plemenné chovy vo farbách žltej, červenej a čiernej. Tieto holuby miloval a začal ich chovať už v roku 1947. Prvýkrát ich vystavil na výstave v Prešove v roku 1951, kde získal čestné uznanie. Po jeho smrti 15. 5. 2008 sa predsedom KCHVK stal MVDr. Jozef Tirpák.

Terajšie východoslovenské kotrmeliaky bez problémov dokážu lietať jednu hodinu za súčasnej akrobacie. Lietajú v menej zovretom krdli. Platný rekord v pretekoch na štandardný 5-členný krdeľ je 242,5 bodu za 220 bodovaných šnúr akrobacií za 40 minút. Držiteľom je Stanislav Vavrek z Veľkého Šariša-Kanaša od 23. 9. 2018. Východoslovenský kotrmeliak má výborný orientačný zmysel a návrat domov zo vzdialenosti 20 km zvládne skoro každý holub. Chová sa v rozličných farbách a kresbách, často sa vyskytujú jedince zvláštnych, doposiaľ nepopísaných farieb, alebo kombinácií farieb ako viacfarebné. Pestrosť farieb holubov v krdli je priam žiadaná, aby sa jednotlivé holuby dali počas letu rozlíšiť a tak zistiť ich letový a akrobatický výkon. Najcennejšie sú trojfarebné, ktorých chov je náročný z hľadiska genetického založenia.

S východoslovenskými kotrmeliakmi sa od roku 2001 pravidelne súťaží a nebol vynechaný žiadny ročník. Letový výkon týchto holubov sa z roka na rok zlepšuje. Východoslovenské kotrmeliaky ovládajú pestrú paletu akrobatických prvkov od klasických kotrmelcov dozadu, dopredu, premety cez krídlo, premety okolo pozdĺžnej osi (mlynček), premety okolo zvislej osi (skrutkovica), točenie sa okolo jedného krídla, veslovanie, náhle zmeny smeru letu a mnohé ďalšie. Hodnotí sa len kotrmelcovanie v šnúre aspoň troch premetov a kombinácia aspoň dvoch rozličných akrobatických prvkov (premety dopredu, premety cez krídlo, premety okolo pozdĺžnej a zvislej osi). Preteky sa riadia smernicami. Dĺžka pretekov je v rozmedzí 15 – 40 minút. Pretekať je možné s malým krdlom 5 ks alebo veľkým krdlom 9 – 11 ks.

Obrúčkuje sa obrúčkou veľkosti 8 mm.